GCCR
Global Conference on Contemporary Research

GLOBAL CONFERENCE ON CONTEMPORARY RESEARCH

CONFERENCE THEME:

SUSTAINABLE FUTURES:
INNOVATION, DIGITAL TRANSFORMATION AND GLOBAL COLLABORATION THROUGH CONTEMPORARY RESEARCH

INNOVATION | DIGITAL TRANSFORMATION | GLOBAL COLLABORATION | SUSTAINABLE FUTURES

JOURNAL

PEER-REVIEWED PROCEEDINGS

OCTOBER 2026

TORONTO, CANADA

gccr.academy

HUMAN ETHICS AND AESTHETICS IN ROAD TRAFFIC SAFETY

Ikromov Dilshod Baxtiyorovich

Head of the Cycle,

Department of Logistics,

Institute of Ground Forces,

University of Military Security and Defence of the Republic of Uzbekistan.

https://doi.org/10.5281/zenodo.23598693

Annatation. It is known that there are currently instances of traffic violations being carried out during road safety measures. The article covers the topic of road safety - life safety and calls on people to follow traffic safety rules.

Анатация. Ma'lumki xozirgi vaqtda olib borilayotgan yo'l harakati havfsizligi tadbirlariga o'tkazilib kelayotgan yo'l harakati qoidalarini buzilish xolatlari uchrab turibdi.Maqolada yo'l harakati havfsizligi- hayot havfsizligi mavzusida bo'lib, insonlarni yo'l harakati havfsizligi qoidalariga amal qilishga chaqiradi.

Аннотация. В данной статье проанализированы проблемные вопросы при изучении правил дорожного движения, основные причины дорожно-транспортных происшествий, факторы, влияющие на их возникновение, а также меры по их предупреждению. Рассмотрено влияние на безопасность дорожного движения таких факторов, утомляемость водителя, снижение внимания и работоспособности.

Harbiy ta'lim muassasasida bu mavzuning amaliy ahamiyati yanada yuqori. Xizmat transporti bilan harakatlanish, kolonnada yurish, shaxsiy tarkibni tashish, tungi va noqulay ob-havo sharoitida boshqarish, texnik holatni nazorat qilish kabi vazifalar transport intizomi va xavfsizlik talablariga qat'iy rioya etishni talab qiladi.

Ko'p hollarda tezlik, ko'rinish, yo'l sharoiti, haydovchining qarori va piyodaning harakati bir vaqtning o'zida ta'sir qiladi.

Tahlil qilishning qulay modeli: 1) inson omili; 2) transport vositasi; 3) yo'l va infratuzilma; 4) tashqi muhit. Har bir hodisada ushbu to'rtta blok alohida tekshirilsa, "kim aybdor?" savolidan

tashqari “hodisa nima sababdan yuz berdi va uni qanday oldini olish mumkin edi?” degan muhim savolga javob topiladi.

Asosiy o‘quv maqsad — tinglovchida xavfni oldindan ko‘rish, vaziyatni baholash va xavfsiz qaror tanlash ko‘nikmasini shakllantirish.

Yomg‘irli tunda piyodalar o‘tish joyiga yaqinlashayotgan haydovchini olaylik. Agar tezlik yuqori, faralar iflos yoki nosoz, yo‘l yoritilishi sust va piyoda qoramtir kiyimda bo‘lsa, bir nechta xavf omili birlashadi. Hodisani oldini olish uchun faqat piyodadan ehtiyotkorlik talab qilish yetarli emas; haydovchi tezlikni pasaytirishi, ko‘rinishni oshirishi va xavfsiz to‘xtash imkoniyatini saqlashi kerak.

“Yo‘l harakati xavfsizligi — alohida qoidalar to‘plami emas, balki inson hayotini asrashga qaratilgan yagona tizimdir.”

Jahon sog‘liqni saqlash tashkilotining 2026-yil 20-iyuldagi ma’lumotiga ko‘ra, dunyoda har yili taxminan 1,16 million kishi yo‘l-transport hodisalari oqibatida halok bo‘ladi, 20–50 million kishi esa turli darajada jarohatlanadi.

Yo‘l jarohatlari 5–29 yoshdagi bolalar va yoshlar o‘limining yetakchi sababidir. Bu raqam yo‘l xavfsizligi masalasi ayniqsa yosh avlod uchun qanchalik dolzarb ekanini ko‘rsatadi.

JSST ma’lumotiga ko‘ra, xavfsizlik kamaridan to‘g‘ri foydalanish avtomobil ichidagi odamlarning o‘lim xavfini 50 foizgacha kamaytirishi mumkin.

Mobil telefondan foydalanayotgan haydovchining yo‘l-transport hodisasiga uchrash ehtimoli telefondan foydalanmayotgan haydovchiga nisbatan taxminan 4 baravar yuqori. Hatto “hands-free” qurilmasi ham diqqatni to‘liq tiklab bermaydi.

“Bugun to‘g‘ri tanlov” deganda katta strategik qaror emas, aynan kundalik intizom nazarda tutiladi: kamarni taqish, tezlikni kamaytirish, telefonga qaramaslik, xavfli quvib o‘tishdan voz kechish. Bunday qarorlar ko‘pincha bir necha soniya oladi, lekin oqibati inson hayotini saqlab qolishi mumkin.

Yo‘l harakatini tashkil etish va xavfsizlikni ta’minlash ilmiy tahlil, dalil va kuzatuvga tayanishi kerakligi yoritiladi. Ilmiy yondashuv — hodisa sodir bo‘lgandan keyin aybdorni

topish bilangina cheklanmay, hodisalarning joyi, vaqti, takrorlanish chastotasi, yo‘l geometriyasi, yoritilish, tezlik va xatti-harakat omillarini o‘rganish orqali xavfni oldindan kamaytirish demakdir.

“Hayot xavfsizligi uchun yo‘l harakati xavfsizligi “konferensiyasida oltinchi xalqaro konferensiyada muhokama qilmoqchi bo‘lgan muammolar musaqil davlatlar Hamdo‘sligiga a’zo davlatlar uchun ham, butun dunyo hamjamiyati uchun ham juda dolzarbdir.

Eslatib o‘taman, 2010 yilda Birlashgan Millatlar tashkiloti Bosh Assambleyasi bir ovozdan yo‘l harakati xavfsizligi bo‘yicha o‘n yillik harakatlar rejasini amalga oshirishga chaqirgan rezolyutsiya qabul qildi. 2016 yil aprel oyida BMT ushbu masala bo‘yicha yana bir rezolyutsiya qabul qildi.

Unda aytilishicha, yo‘l-transport hodisalari soni (bundan buyon matnda baxtsiz hodisalar deb yuritiladi) qabul qilib bo‘lmaydigan darajada yuqori bo‘lib qolmoqda, bu butun dunyo bo‘ylab o‘lim va jarohatlarning asosiy sabablaridan biri bo‘lgan baxtsiz hodisalar bo‘lib, har yili ularda 1,25 milliondan ortiq odam halok bo‘ladi va 50 million kishi jarohat oladi. Mamlakatimizda yo‘l o‘limining mutlaq ko‘rsatkichlari asa-sekin va beqaror ravishda pasaymoqda.

Biroq, hali ham yaxshi tomonga o‘zgarishlar mavjud. O‘tgan yil va 2016 yilning birinchi yarmidagi satitsika yo‘llarda avariyalarning asosiy ko‘rsatkichlari pasayganligini ko‘rsatadi. Baxtsiz hodisalarning umumiy soni 8 foizga kamaydi, yaradorlar soni ham kamaydi.

Avtohalokatda halok bo‘lganlar sonini deyarli 15 foizga kamaytirish mumkin edi. Ko‘pgina hududlarda bolalarning yo‘llardagi jarohatlari bo‘yicha satitsik ma’lumotlar yaxshilandi. Bu, albatta, O‘zbekison yo‘l harakati politsiyasining turli darajadagi hokimiyat organlari bilan hamkorligini kengaytirish, yangi ish shakllari va usullarini joriy etish, shuningdek, yo‘l harakati qatnashchilariga axborot-tashviqot ta’sirining natijasi bo‘ldi. Ijobiy dinamika, shuningdek, ushbu sohadagi O‘zbekiston qonunchiligini chuqur tahlil qilish va uni takomillashtirish bo‘yicha takliflarni ishlab chiqish va natijada barcha yo‘l

foydalanuvchilarining maksimal xavfsizligini ta’minlashga qaratilgan yangi qonunlarni qabul qilish tufayli mumkin bo‘ldi.

Xususan, konferensiyada beshinchisining mas haydovchilar uchun javobgarlikni kuchaytirish, piyodalar aks ettiruvchi elementlardan majburiy foydalanish bo‘yicha tavsiyalari amalga oshirildi. +onun chiqaruvchilarning keyingi ish rejalarida-xavfli haydash uchun ma’muriy javobgarlik to‘g’risidagi normalarni joriy etish; yo‘lovchilar va yuklarni tashishda yo‘l harakati xavfsizligini ta’minlash bo‘yicha qo‘shimcha talablarni belgilash; yo‘llarni qurish va rekonsruktsiya qilishda yo‘l harakati xavfsizligini ta’minlash talablariga rioya qilmaslik uchun javobgarlikni joriy etish.

Yo‘l harakati qoidalarini muntazam ravishda buzganlik va transport vositasidan foydalanganlik uchun tabaqalashtirilgan jazoni joriy etishga, nogiron haydovchilarni tayyorlash masalalariga va umuman O‘zbekison Respublikasida yo‘l harakati samaradorligini oshirishga e’tibor qaratiladi.

So‘nggi paytlarda muhim tendentsiya davlatlarni tobora ko‘proq qo‘llab-quvvatlayotgan fuqarolik jamiyati insitutlari faoliyatini faollashtirishdir

Shunday qilib, 2015 yilda yo‘l harakati xavfsizligi sohasidagi qoidabuzarliklarni ko‘rsatadigan foto va video materiallarni ilova qilgan holda fuqarolarning 105,9 ming murojaatlari Davlat yo‘l harakati inspektsiyasiga kelib tushdi.

Jamoat tashkilotlari va fuqarolar birlashmalari turli tashabbuslar bilan chiqishadi, yo‘l harakati xavfsizligini ta’minlash, qulay muhitni shakllantirish va barcha yo‘l foydalanuvchilarining yo‘llarida o‘zini tutish madaniyatini oshirish bo‘yicha faoliyatda hokimiyat organlariga yordam berishadi.

Ko‘p yillar davomida davlat hokimiyati organlari bir qator jamoat tashkilotlari bilan samarali hamkorlik qilib kelmoqda. Masalan, mamlakatimizning deyarli barcha subektlarida mintaqaviy bo‘linmalari bo‘lgan “xavf-xatarsiz harakat”, “avtoulovchilar jamiyati” ekspert markazi bilan birgalikda jamoatchilik tashabbusi bilan avtopoyga va targ’ibot tadbirlari o‘tkaziladi.

Yo‘l harakati xavfsizligini oshirishda “tirbandliklar” jamoat tashkiloti muhim rol o‘ynaydi.yo‘q, shuningdek, bir qator xalqaro tashkilotlar, shu jumladan O‘zbekiston qizil Xoch vakolatxonasi. Biroq, ijtimoiy tashabbuslar, fuqarolik birlashmalarining faolligi oshganiga qaramay, bu faoliyat tizimli emas.

Menimcha, bunday tuzilmalarning aniq normalari va mexanizmlarini aniqlash vaqti keldi. Ular yo‘l harakati xavfsizligini ta’minlashning to‘laqonli ishtirokchilari bo‘lishlari, mutaxassislar, sheriklar va nazorat sub’ektlari sifatida faolroq harakat qilishlari kerak. Ushbu sohada davlat siyosatini amalga oshirishda fuqarolik jamiyati ishtirokining yangi shakllari ishlab chiqilishi kerak.

Yo‘l harakati qatnashchilarini o‘qitish, yo‘l transporti shikaslanishining oldini olish va birinchi tibbiy yordam ko‘rsatishda jamoat birlashmalarining keng jalb etilishini ta’minlash zarur.

Konferensiya davomida muhokama qilinishi rejalashtirilgan boshqa muhim masalalar qatorida transport faoliyatida zamonaviy texnologiyalar va vositalardan foydalanish;
barcha yo‘l foydalanuvchilari, shu jumladan nogironlar va boshqa kam harakatlanadigan aholi uchun qulay muhitni shakllantirish; bolalarni o‘qitish va haydovchilarni tayyorlash;
yo‘llarda xavfsiz xatti-harakatlarning oldini olish va targ’ib qilish choralari xar doimgidek, konferensiyada qabul qilingan qarorlar yakuniy Deklaratsiyada aks ettiriladi.

Uning qoidalari musaqil davlatlar Hamdo‘sligi ishtirokchilari davlatlarining yo‘l harakati xavfsizligini ta’minlash sohasidagi davlat siyosatini rivojlantirish yo‘nalishlarini belgilaydi. Ishonchim komilki, konferensiya konsruktiv, ijodiy tarzda o‘tadi va mamlakatlarning muvofiqlashtirilgan pozitsiyasini shakllantirishga yordam beradi Hamdo‘slik yo‘l harakati xavfsizligini ta’minlash to‘g’risidagi qonun hujjatlarini takomillashtirish masalalarida tegishli milliy qonunchilikni amalga oshirishga yangi turtki beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Айсина Р.М. «Организация работы отрядов юных инспекторов движения (ЮИД)» (18 часов) дополнителная профессионалная образовательная программа курсов

повышения квалификатсии педагогических работников дошколных образовательных организатсий. [Электронный ресурс]. Режим доступа: ҳттп://минобрнауки.рф документы (4963)

2. Асянова С.Р. Формированиэ безопасного поведения школников на дорогах в условиях современного города: автореферат диссертатсии на соисканиэ ученой степени кандидата педагогических наук / Башкирский государственный педагогический университет им. М. Акмуллы. Уфа, 2012.

3. Ахмадиэва Р.Ш. Теоретическиэ основы формирования безопасности жизнедеятелности на дорогах как компетенсии участника дорожного движения // Вестник Казанского государственного технического университета им. А.Н. Туполева. 2011. № 2. С. 175-178.

4. Ахмадиэва Р.Ш. Формированиэ личностной компетенсии участника дорожного движения // Казанский педагогический журнал. 2010. № 5-6. С. 11-18.